

Pravda vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Izdajanje vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Izdajanje vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravljalni prostor:
2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

10-YEAR XXX

Cena lista je \$6.00

Entered as second-class matter January 14, 1932, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., TOREK, 30. MARCA (MARCH 30), 1937

Subscription \$6.00 Yearly

STEV.—NUMBER 62

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

fašistična Italija v krempljih lakote, protestov in uporov!

iz Jugoslavijo je bil sklenjen zato, da Jugoslavija nasiti bankrotirano Italijo. Obupane Italijanke naskakujejo vojaške urade. Italijanski ujetnik pripoveduje, kako so bili Italijani tepeni v Španiji. Francozi aretirali 13 ameriških prostovoljcev

Domače vesti

London, 29. marca. — Italija pestih velike lakote in valov protestov in nemirov. Vse večja italijanska takto poročila londonski The Sunday Referee. To — veliki poraz italijanskih čet v Španiji — je povzročilo, da je Italija hitro zaključila svoje vojaške manevre v Libiji in se vrnila domov.

Na tisoče Italijank je zadnje oblegalo fašistične vojaške čete v italijanskih mestih. Vrnite nam naše moške! Policija je ženske odloila in na stotine izgnanikov aretiranih. Velike demonstracije žensk so bile v Neaplju, kjer so bile zadnje transportni parniki, ki so vojaške za Španijo, zapeljane pristanišče.

Im se je Mussolini vrnil iz Španije, kjer je bil poslan svojo vojsko, da bi tamkaj podpisal pogodbo z Jugoslavijo v Ljubljani, da hitro pride jugoslovanski vojski za bankrotirano fašistično Italijo.

Valencia, Španija, 29. marca. — Major Antonio Lucciano, italijanski častnik, ki je bil ujet na italijanski fronti med silnim napadom Mussolinijevih divizij, je povedal, da je bilo na italijanski fronti ubitih vojakov v strašnih količinah med begom iz Brihuega. Lucciano je major redne italijanske armade in v letih 1928-30 je bil v New Yorku. Potrdil je, da je bila italijanska armada v Guadalajari, ki je stala na italijanski fronti, po 10,000 mož, skupaj 40,000 vojakov.

Nase čete so begale sem in tja, največji zmešnjavi in na italijanski fronti je padlo pod italijanske lastnosti rojakov, ki niso bili na koga streljajo. Lucciano je povedal, da je bilo na italijanski fronti ubitih vojakov v strašnih količinah med begom iz Brihuega. Lucciano je major redne italijanske armade in v letih 1928-30 je bil v New Yorku. Potrdil je, da je bila italijanska armada v Guadalajari, ki je stala na italijanski fronti, po 10,000 mož, skupaj 40,000 vojakov.

Pariz, Francija, 29. marca. — Francoska policija je v tujakih pristanišču zadnje dni aretirala trinajst Američanov, pet Madžarov, tri Madžare, dva Rumunce, skupaj 25 tujcev, ki so bili na poti v Španijo kot "turiisti". Lucciano je povedal, da je bilo na italijanski fronti ubitih vojakov v strašnih količinah med begom iz Brihuega. Lucciano je major redne italijanske armade in v letih 1928-30 je bil v New Yorku. Potrdil je, da je bila italijanska armada v Guadalajari, ki je stala na italijanski fronti, po 10,000 mož, skupaj 40,000 vojakov.

Madrid, 29. marca. — Križarske vojske so bile včeraj bombardirane Malago in pokvarile velikonočno procesijo. Fronti ob Cordobi so bili vsi fašistični protinapadi odbiti. Na španski fronti je bil mir.

Kirkpatrick, socialistični veteran, umrl
Chicago, 29. marca. — Iz Čikaga je prišla vest, da je včeraj umrl George Kirkpatrick, eden izmed pionirskih socialističnega gibanja v Zdrženih državah. Star je bil 67 let. Kirkpatrick je spisal več knjig, med katerimi je "War and Peace" najbolj znana. Leta 1916 je bil socialistični kandidat za podpredsednika Združenih držav.

Predsednik ADF napad sedeče stavke

Federacija jih smatra za nelegalne

Washington, D. C., 29. marca. — William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, je včeraj izjavil, da so sedeče stavke nepostavne in škodljive delavskim interesom. Greenova izjava je ponovno naglasila opozicijo proti industrijskemu unionizmu ter razkol med ADF in Lewisovim Odborom za industrijsko organizacijo. Ameriška delavska federacija je v zadnjem septembru suspendirala unije, vključene v Lewisovo organizacijo, na obtožbo netenja revolte v vrstah organiziranega delavstva.

"Ameriška delavska federacija ni nikdar odobrvala sedečih stavk, ker so v konfliktu z interesi organiziranega delavstva," pravi Green v svoji izjavi. "Javnost jih tudi ne odobrava in brez podpore javnosti organizirano delavstvo ne more zmagovati in postati sila v ekonomskem in industrijskem življenju. Začasne pridobitve sedečih stavk ne odtehtajo škod, ki jo bodo trpeli delavci. Javnost na splošno ne bo tolerirala nepostavne zasede privatne lastnine. Ako val sedečih stavk ne bo ustavljen, tedaj bo uveljavljena federalna zakonodaja prisiljena poravnave industrijskih sporov in inkorporiranja delavskih unij. Delavci se ne smejo zatekati k sedečim stavkam, ki so nevarne eksperiment, temveč morajo braniti svobodno akcijo, drugače se bodo morali podvreči prisiljeni arbitraži in zatiralni ter legalni regulaciji. Unije naj branijo pravico piketiranja v stavkah."

Težka operacija
Salem, O. — Tony Stojković, član društva 476 SNPJ, se je moral 22. marca podvreči težki operaciji na želodcu. Nahaja se v kliniki v Salemu.

Embargo za blago za Italijo, Nemčijo

Senator Nye zahteva takojšnjo akcijo

Washington, D. C., 29. marca. — Senator Gerald P. Nye iz North Dakote je predložil v senatni zbornici resolucijo, ki nalaga državnemu departmentu, naj informira senat o odnošajih do združene nevarnosti držav v Španiji. Namen te resolucije je, da se embargo za ameriški bojni material raztegne tudi na Italijo in Nemčijo, ki sta zaveznički španskih fašistov. Vsak izgovor fašistične Italije in nacistične Nemčije, da nista odgovorni za odhajanje njihovih prostovoljcev v Španijo, je ničev po mnenju senatorja Nyeja.

Norman Thomas odobril sodnijsko reformo

Chicago, 29. marca. — Norman Thomas, trikratni socialistični kandidat za predsednika Združenih držav, je zadnje soboto rekel v svojem govoru po radiu, da bi on glasoval za Rooseveltovo sodnijsko reformo, če bi bil kongresnik, dasi on vidi rešitev sodnijskega vprašanja le v amandiranju ustave. Rooseveltova sodnijska reforma je popolnoma v skladu z demokracijo, je rekel Thomas. Thomas je zadnjih pet dni prisostvoval izredni konvenciji svoje stranke, ki se vrši v Chicagu. Naznanil je tudi, da se ta teden odpotuje v Evropo, in sicer obišče Anglijo, Francijo, Španijo in Rusijo, če dobi vstop v zadnjo. Sovjetske vize še ni dobil, najbrže zato ne, ker je v odboru za obrambo Trockija.

Tri otroke je dala krstiti in potem jih je zadavila!

Aurora, Ill., 29. marca. — Jeanette Martin, stara 25 let, je včeraj vzela svoje tri majhne hčerke v cerkev, kjer jih je dala krstiti, nato jih je odvedla domov in vse tri zadavila, končno se je pa še ona obesila. Njen mož jo je pred enim tednom zapustil. Rekel ji je, da gre v Texas za delom.

Različni odmevi vojne med ADF in CIO

V nekaterih krajih so ADF-elovci za pomirjenje, v drugih za izključenje

Chicago. — Prvi odmevi vojne med ADF in CIO, katero je eksekutiva Ameriške delavske federacije zanesla v centralne unije, so različni v različnih krajih. V nekaterih centralnih unijah je že prišlo do izključitve krajevnih unij CIO, v drugih prevladujejo bolj trdni elementi in se izogibajo razkolu in bratomorni vojni.

Čikaška delavska federacija je imela pismo eksekutive ADF na svoji zadnji seji. Podvzela ni nobene akcije. Njen predsednik John Fitzpatrick je preprečil vsako daljšo diskusijo, toda je pokazal, da bo šel z eksekutivno Okrožnica eksekutive, ki so jo prejele vse centralne unije in državne delavske federacije, ne odreja definitivne izključitve unij CIO, marveč le namiguje, naj to store. Zatorej bo pismo viselo kot Damoklejev meč nad krajevnimi unijami CIO tudi v tistih krajih, kjer centralne unije ne podvzamejo definitivne akcije.

Do prve izključitve unij CIO je prišlo v Clevelandu. Prizadete so krojaške in avtne unije, ki so takoj ustanovile svojo centralno unijo. Slično je storila centralna unija v Houstonu, Tex.

Najbolj presenetljiva je akcija centralne unije v Milwaukeeju, ki je na svoji zadnji seji izključila avtno unijo. To je storila na odredbo eksekutive državne delavske federacije, ki je bila v preteklosti ena najnaprednejših delavskih organizacij v državi. Državna delavska federacija je napovedala boj CIO v Wisconsinu na vsej črti, kar pomeni, da bo v tej državi prišlo najprej do razkola.

In to ni še vse: Eksekutiva je tudi tirala na sodišče federalno unijo pri Allis Chalmers, kateri skuša z injunkcijo zabraniti izstop iz ADF in priključitev avtne uniji. Navidežno je bil to tudi vzrok za izključitev avtne unije. Voditelji Wisconsinke delavske federacije so se zagnali proti CIO s — komunističnim bavlom.

Centralna unija v New Yorku, katero definitivno kontrolirajo konservativni voditelji, pa je sprejela zaključek, da ne bo izključila nobene unije CIO, dokler ne dobi ukaza iz Washingtona.

Tudi v New Jerseyju in Massachusettsu so dobri odnošaji med pristajali ADF in CIO. Voditelji obeh državnih delavskih federacij kakor tudi CIO so naznanili, da bodo medsebojno kooperirali v kampanji za organiziranje delavcev. Akcijo proti unijam CIO bodo podvzeli le, ako bodo v to prisiljeni po eksekutivi ADF.

Belber Bag & Trunk Co. je sklenila kolektivno pogodbo z Lewisovo unijo Suitcase, Bag & Portfolio Workers, ko je ta zapretila s stako. Pogodba določa, da delavci, minimalno plačani \$28 na teden, plačo in pol za čezurno delo in skrajšanje delovnega tedna na 40 ur. Ta kompanija uposljuje okoli 500 delavcev v svoji tovarni v Woodburyju.

Druga kompanija, ki je kapitalizirala pred unijo kavčukarskih delavcev je vključena v Lewisovo odboru za industrijsko organizacijo. Pogodba krije 800 delavcev, ki delajo v tovarni te kompanije.

Eksplozija ubila 9 rudarjev v Penni

Dubois, Pa., 29. marca. — Dve eksploziji plinov v tujaknjem premogovniku sta včeraj usmrtili devet rudarjev in reševalec. Med ubitimi so štirje reševalci, ki so šli v jamo po prvi eksploziji in postali žrtev druge, ki je sledila v pol uri.

UNIJA ZAHTEVA INJUNKCijo PROTI AVTNI DRUŽBI

Kompanija obdolžena financiranja špionaže

ROOSEVELT ODKLO-NIL INTERVENCIJO

Detroit, Mich., 29. marca. — Voditelji organiziranih avtnih delavcev so se zatekli k sodišču, da izposlujejo injunkcijo proti Chrysler Motor Co., da prizna avtno unijo kot predstavnico vseh delavcev pri kolektivnih pogajanjih. Ta akcija je bila podvzeta na podlagi Wagnerjeve delavskega zakona, ki določa, da mora delodajalec priznati vsako unijo kot predstavnico delavcev pri kolektivnih pogajanjih, če ima ta večino med delavci v njegovih tovarnah. Federalno vrhovno sodišče se ni podalo svojevega odloka glede ustavnosti tega zakona. To se bo najbrž zgodilo, ko se člani sodišča ponovno sešestanejo na svoji seji.

Peticijo glede izdajanja injunkcije je vložil pri sodišču Maurice Sugar, odvetnik avtne unije. V tej je rečeno, da je Chryslerjeva kompanija potrošila v zadnjih štirih letih \$275,000 za financiranje špionaže med delavci v svojih tovarnah. Dalje je Sugar obdolžil kompanijo za postavljanje delavcev, ki so aktivni v injskem gibanju, kar je tudi kršenje provizij Wagnerjevega zakona.

Chryslerjeva kompanija je 15. marca dobila injunkcijo pri sodniku Allanu Campbellu, ki je določila izpraznitev tovarn, katere so avtni delavci okupirali po oklicu sedeče stavke. Avtoritete niso izvajale te injunkcije in stavkarji so se umaknili iz tovarn šele po sklenitvi premirja med Lewisovo organizacijo CIO in avtno kompanijo.

Lansing, Mich., 29. marca. — Konferenca med Johnom L. Lewisom in W. P. Chryslerjem, predsednikom avtne kompanije, katero je sklical guvernir Frank Murphy, ni prinesla nobenega rezultata. Zahteva unije, da mora biti priznana kot predstavnica vseh delavcev pri kolektivnih pogajanjih, je povzročila zastoj, ker Chrysler ne pristati na to zahtevo. Nekateri pravijo, da se Chrysler neče ukloniti zaradi pritiska s strani drugih avtnih kompanij in finančnih interesov. Oba, Chrysler in Lewis, sta odgodila odhod v New York na apel guvernirje Murphyja, ki se trudi, da pridobi ob estranki za sklenitev kompromisa.

Washington, D. C., 29. marca. — Predsednik Roosevelt je po konferenci s senatorji in kongresniki preko senatorja Robinsona, voditelja demokratske večine v višji kongresni zbornici, naznanil, da bo federalna vlada držala roke proč od sedečih stavk. "V okoliščinah, kakršne so, ne more Rooseveltova administracija podvzeti nobene akcije," je rekel Robinson. "Federalna akcija je mogoča le, ako so dokazi glede kršenja federalnih zakonov in zasede vladne lastnine in pa v slučaju, ko državne avtoritete zahtevajo vladno intervencijo v interesu miru in reda ter preprečenja nasilja. Sedeče stavke doslej še niso izzvale take situacije, zato federalna vlada ne more na podlagi ustave podvzeti nobene akcije."

Konferenca v Beli hiši so se poleg Robinsona udeležili podpredsednik Združenih držav Garner, William B. Bankhead, predsednik nižje kongresne zbornice in Sam Rayburn, vodja demokratske večine v nižji zbornici. Prej je imel Roosevelt sestanek z delavsko tajnico Perkinsovo, na katerem sta razpravljali o sedečih stavkah.

(Dolgo na 3. strani.)

Stavka 12,000 komi-jev v R. I. zmagovita

Trgovci so se podali po enem dnevu boja

Providence, R. I., (FP) — To mesto je zadnje dni napravilo rekord največje stavke trgovskih uslužbencev. Pod vodstvom CIO jih je zastavkalo 12,000. Zapre so bile skoraj vse trgovine razen drogerij in trgovin z živili.

Stavka je trajala le en dan, ker so se trgovci takoj podali. Prodajalci so dobili zvišanje plač od pet do deset odstotkov, plačo in tretjino za nadurno delo in priznanje unije. Pogajanja sta vodila guvernir Quin in direktor delavskega departamenta McMahon, bivši predsednik tekstilne unije.

Dokler je stavka trajala, je v mestu vladalo nekakšno pikniško razpoloženje. Tudi izven mesta je privabila velike trupe radovednežev. Piketov je bilo več tisoč. Prizadete so bile večinoma vse veletrgovine.

McKinlayju preti aretacija ob vrnitvi v Chicago

Chicago, 29. marca. — Državni pravdnik Courtney, ki je odredil preiskavo glede podkupovanja porotnikov, ki so oprostil Franka V. Zintaka, bivšega tajnika mestnega vrhovnega sodišča, aretirano, ko se bo vrnil v Chicago. Zintak je bil obtožen poneverbe \$25,000 iz blagajne svojega urada, a je bil oproščen krivde na dveh obravnava. Preiskava je ugotovila, da je McKinley podkupil porotnika Gustava Andersona, da je vtrgal, da Zintak ni kriv poneverbe. McKinley je dal Andersonu \$25 in poleg tega obljubil mesto službo a plačo \$7 na dan. McKinley je zadnje soboto odpotoval iz Biloxija, Miss., kjer se je s svojo družino mudil na počitnicah, v Chicagu, kamor bi imel dospeti včeraj zjutraj. Državni pravdnik je bil informiran, da je izstopil v Kankakeju, ko je vlak privozil v to mesto. Detektiv, ki so ga iskali na njegovem domu, ga niso našli, toda njegov odvetnik George Guenther je obvestil državnega pravdnika Courtneyja, da se bo McKinlay danes podvrgel aretaciji.

Mehika bo skrbela za 500 španskih sirot

Mexico City, Mehika. — Mehika vlada je sklenila, da bo vzela v svojo oskrbo 500 španskih otrok, ki so na poti v Mehiko. Otroci so sirote, ki so izgubili starše v civilni vojni. Kongresna komisija je priporočila predsedniku Cardenasu, naj te mlade žrtve fašizma nastani v vladnih institucijah. Več strokovnih unij, učiteljskih organizacij in tudi privatnikov je že vložilo prošnje na vlado, naj jim da sirote v njih oskrbo. Po sklepu parlamentarne komisije bo vlada smatrala te otroke za svoje varovance tudi v slednjem slučaju.

Senator Key Pittman, avtor novega nevtralnostnega zakona.

KAPITALISTI ZAHTEVAJO INKORPORIRANJE UNIJ

Lažnjiva propaganda o legalnem statusu unij v Angliji

STRAH PRED SOLIDARNOSTJO

New York. — (FP) — Tekoči val sedečih stavk je dvignil v taboru reakcije klic za inkorporiranje in "discipliniranje" delavskih unij, ker po mnenju plutokracije in intelektualnih oprod kapitalizma ogrožajo obstoj države. Ti gentlemani na vrhu piramide vidijo v organiziranju delavstva in stavkah — r-r-revolucijo!

Ne strah pred revolucijo, o kateri je v državi toliko znamenja kolikor je snega v tropičnih krajih, marveč odločnost vladajočega razreda po obdržanju avtokracije nad mesdnim delavstvom je tisto, kar imajo gospodje kapitalisti v mislih, kadar govorijo o potrebi brzdjanja unij po vladni kontroli. V ta namen so pripravljeni potvarjati tudi zgodovino in dejstva o delavskem gibanju ne samo v Ameriki, marveč tudi v Angliji.

V kampanji za podvrženje unij vladni kontroli so po državi prišli širili laž, da so unije v Angliji inkorporirane, vladar tam vzoren red in mir. Kapitalistični kovači javnega mnenja kažejo na Anglijo kot na deželo brez stavk in delavskih bojev. Oba, delavec in delodajalec, ovca in volk, sta v lepi pobratimosti.

In kaj je resnica o burbonski trditvi, da so unije od leta 1927 inkorporirane v Angliji? Dotičnega leta je angleška vlada res sprejela zakon, ki je med delavstvom poznani kot "skeletal charter," toda ta zakon ne predpauje nobene inkorporacije in tudi ni nobena angleška unija inkorporirana.

V prvi vrsti prepoveduje take simpatične stavke in izpore, "ki bi otežkočali občno in ogražali vlado". Ta točka se nanana direktno na generalno stavko, s katero je leta 1926 angleško delavstvo prišlo koda na pomoč rudarjem. Generalnemu pravdniku daje moč, da lahko sodnijsko prepreči unijam financiranje takih stavk.

Toda radi dvoumnosti jezika, še bolj pa radi političnih posledic je ta zakon mrtev. Ako bi ga vlada skušala izvajati v slučaju stavk, brez katerih ni niti Anglija, bi si s tem zadržila vrat. Toriji se namreč dobro zavedajo, da bi enforširanje tega zakona lahko pri volitvah privedlo do — delavske vlade.

Drugi del zakona določa registriranje unij, kar ameriški burbonci potvarjajo v inkorporiranje. Registriranje velja za unije, ki imajo podporne sklade, in izrecno velja "za protekcijo" teh skladov. Kar se pa tiče drugih finančnih poslov, ni nobena unija prisiljena pošiljati vladni svojih finančnih poročil.

To je vsa vladna kontrola unij na Angleškem. Poudariti je treba, da je ta kontrola le na papirju. In ako Anglija nima toliko stavk kakor jih je v Ameriki, je čisto umljivo. Prvič je angleško delavsko gibanje staro 200 let z nepretrgano zgodovino. Drugič je razmeroma veliko bolje organizirano ko v Ameriki. V Angliji spada v unije 30% vseh mednih delavcev in uslužbencev, v Ameriki pa manj ko 15%.

Tretjič, kar je najvažnejše, se nobenemu angleškemu delodajalcu niti ne sanja, da bi se upiral kolektivnemu pogajanju. Vse to so stavke za priznanje ne samo nepotrebnosti, marveč jih sploh ni. Tudi industrijska vohunaža je v Angliji nepoznana.

(Dolgo na 3. strani.)

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
POSOPNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Maribor: na Slovenske drzave (tj. v Sloveniji) in Kanadi
\$0.50 na leto, \$0.25 na pol leta, \$1.00 na štiri leta; na Chicago
in Ohio \$1.50 na leto, \$0.75 na pol leta; na Ameriški
\$0.25.

Subscription rates for the United States (except Chicago)
and Canada \$0.50 per year, Chicago and Ohio \$1.50 per year.
Foreign countries \$0.50 per year.

Člani so dolžni plačevati. Subskribenti morajo biti (državljan, po-
stojni, človek, svetnik, itd.) in morajo biti prijavljeni v zvezi s
državljanskimi pravicami.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of communica-
tions and unsolicited articles will not be returned. Other
manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned
to sender only when accompanied by self-addressed and stamped
envelope.

Member of the Federated Press.

138

Delava v oklepaju, na primer (Feb. 28, 1937), poleg vsakega
beseda na nekaterih mestih, da se je ta beseda poudarila na
nekaterih. Posvetilo je pravilno, da se v tem listu ne odloči.

Delavci prihajajo v šolo

Ameriški delavci se danes organizirajo in-
dustrijsko in da demonstrirajo svojo organi-
zacijsko moč, so začeli s sedežnimi stavkami.

Sedežne stavke so se pokazale kot izvrstno de-
lavsko orodje in to je vzrok, da se je takoj po-
javilo nujno vprašanje: ali so te stavke postav-
ne, ali so zakonite ali legalne?

Injunktije, ki danes dežujejo na sedežne stav-
karje, kjerkoli se kapitalisti zatečejo pred so-
diščem, morajo poučiti delavce, da industrijski
boj, to je stavka, bodisi sedeža ali notranja ali
stojeca ali zunanja, je le pol boja—drugo polo-
vico boja mora pa delavstvo izvojevati na poli-
tični fronti.

Najmanjšega dvoma ni, da je sedeža stavka
po postavi, kakršna je v splošnem še danes,
protizakonita. Zakon daje lastnikom tovarn
pravico do neovirane posesti njih lastnine.
Tako se glasi zakon, ki je v zakoniku, kakršne-
koli zakon je že—ne glede na to, kako mi na-
glašamo (in po vsej pravici!) moralno in social-
no pravico delavcev.

Sodnik, ki je naklonjen kapitalizmu, bo tol-
mačil ta zakon tako kot je zapisan. V Chicagu
so izkopali podoben zakon iz leta 1875 in so-
dniki so na podlagi tega zakona takoj odredili,
da mora policija izgnati stavkarje iz tovarn in
tovarne vrniti njih postavnim lastnikom.

Sodnik, ki je naklonjen delavcem—ti pa so
še bele vrane—bo seveda zakon tolmačil po svo-
je; lahko bo naglašal moralne in socialne pra-
vice delavcev do tovarne, katera jim daje eksis-
tenco, namreč da je delo prav tako lastnina
kakor je tovarna s stroji vred in delavci, ki
sede v tovarni, čuvajo tamkaj svoja dela. To
je z delavskega stališča pravilno tolmačenje in
s tega stališča je sedeža stavka popolnoma po-
stavna.

Toda koliko je danes sodnikov, ki bodo sta-
re lastniške zakone takoje tolmačili in odrekli
injunktijo kapitalizmu? Na prstih ene roke jih
lahko preštejete!

Na sodišča se torej ni zanesti. Zakoni, ka-
kršni so, so v prid kapitalizmu in proti intere-
som delavcev. Zakone je treba izpremeniti—
stavkarji pa tega ne morejo izvršiti. Ako ho-
čejo delavci izpremeniti zakone sebi v prid, mo-
rajo poleg tovarn "okupirati" tudi—postavo-
dajne zbornice.

Sedeža stavka mora objeti ne samo tovarne,
temveč istočasno tudi državne zbornice in fe-
deralni kongres!

Upajmo, da bodo delavci te dni, ko imajo
opraviti na vseh koncih in krajih s sodišči in
trpkimi injunktijami—spoznali to veliko resni-
co. Spoznali namreč, da ni dovolj, da "oku-
pirajo" tovarno, v kateri delajo in si služijo
svoj vsakdanji kruh, marveč morajo "okupi-
rati" tudi zbornice in kongres.

Ne z direktno akcijo kot se na primer "oku-
pira" tovarna. S politično akcijo! Politična ak-
cija je desna roka delavcev do ekonomske svo-
bode in socialne demokracije—ampak ta poli-
tična akcija mora biti samostojna, neodvisna
od politične akcije, ki je pod kontrolo kapitali-
stov.

Samostojna delavska politična akcija pome-
ni, da morajo delavci sami imeti, voditi in kon-
trolirati politično stranko, katera v njihovem
imenu in z njihovimi glasovi prodre v zbornice
in kongres. Imeti morajo lastno delavsko
stranko.

Nove industrijske unije bodo podlaga takšne
stranke. O tem ni več dvoma.

Ameriški delavci, velika masa teh delavcev
danes prihaja v šolo in se uči, česa ji je treba
in kaj mora storiti, da dobi, kar hoče imeti.
Injunktije so tista solmistrska—batina, ki uči
ameriške delavce, da jim je lastna delavska
stranka nujno potrebna; stranka, ki ne bo pod
kontrolno stare demokratske ali republikanske
politične mašine, niti pod kontrolo kakšne o-
mahljive in vetrovom prepuščene progresivne
skupine; stranka, ki ne bo odvisna od kakšnih
"priateljev" v starih kapitalističnih strankah.

Delavska stranka, ki se že razvija, pripelje
ameriške delavce v domače zbornice in v zve-
zni kongres—in tedaj šele bodo ameriški de-
lavci lahko sklepali postavbe sebi v prid, amen-
dirali ustavo sebi v prid in nastavlili sodnike iz
svojih vrst, ki ne bodo več izdajali zloglasnih
injunktij in razglašali stavk za nepostavne.

Glasovi iz naselbin

Zanimiva beležke

Tudi na zapadu se giblje

So. San Francisco, Cal.—Pri-
gibno pošiljam \$3.60 za naročni-
no Prosveto, ki mi je potekla 15.
feb. t. l. Oprostite, da sem se
zakasnil. Na to sem popolnoma
pozabil, kajti smo precej zapo-
sleni z organiziranjem jeklarskih
delavcev.

Precej časa je preteklo, od kar
sem se oglasil v Prosveti, ali se-
daj pa vam imam precej za po-
ročati o našem delavskem giban-
ju in organiziranju delavcev.
Ne mislite, da spimo spanje pra-
vičnega. Ne! Gibljemo se tudi
tukaj, čeprav nismo tako napred-
ni kot so nekateri rojaki v San
Franciscu. Njih je sama napred-
nost. Nekateri so za republikan-
ce, drugi za demokrate. Tako
smo napredni, da se kar pridru-
šamo o naši naprednosti. Vi tam
v Chicagu jih ne poznate kot jih
poznamo mi. Vam se kažejo celo
kot radikali, toda njih radika-
lizem je podoben Hooverjevemu,
ali pa je še slabši. Če ne gre po
njihovo, so kot poredni otroci ka-
dar se sporečejo med seboj. V
takem slučaju ti nagajajo in od-
vračajo tudi druge, kateri so
mogoče s teboj.

Da se povrnem k organizato-
ričnemu gibanju pod okriljem
CIO. Tukaj v So. San Franciscu
napredujemo precej povoljno, to
je pri Bethlehem Steel Corp.,
kakor tudi pri E. H. Edwards
Wire Co. Bosse nam mečejo
polena pod noge kar največ mo-
rejo, toda nam ne morejo do ži-
vega, kajti mi ne skrivamo naših
aktivnosti za CIO, oziroma za je-
klarsko unijo AAIWSTW.

Tukaj smo ustanovili podruž-
nico jeklarske unije. Nedavno
smo imeli volitve uradnikov, ki
so se vršile dva dni. Seje imamo
vsak petek zvečer. Na seji 8.
marca nam je naš mlad organi-
zator priporočal, da si izvolimo
uradnike, kar je bilo odobreno.
Tako smo pričeli z nominacijo.
Jaz sem bil prvi, ki sem za pred-
sednika nominiral Johna Thomp-
sona, kateri je tudi vreden te
časti. Toda on je odstopil v pri-
log drugemu delavci, ki tudi dela
v žičarni. Slednji je bil izvoljen
brez opozicije. On je bil izvoljen
tudi za odbornika v kompanijski
uniji in pravijo, da je dober za-
govornik pravega unionizma in
dober razdirač kompanijskega
unionizma, in to odprto.

Dasi smo na omenjeni seji no-
minirali vse odbornike, je bilo
zaključeno, da damo isto priliko
tudi drugim delavcem, ki so de-
lali na nočnem shiftu, oziroma se
niso udeležili dotične seje. Za-
ključili smo, da se zopet sestane-
mo 12. marca, ko se bo nad-
ljevalo z nominacijo. Jaz sem bil
nominiran za zastopnika glasila
jeklarske unije (Journal Agent)
in za nadzornika (trustee). Na
priporočilo organizatorja smo
nato imenovali volilni odbor, na

katero mesto sem bil tudi jaz
imenovan, toda kot kandidat za
odbornika sem bil tega rešen.

Volitve odbornikov smo imeli
19. in 20. marca, to je na regu-
larni seji od 8. do 10. zvečer in
potem naslednje jutro od 8. do
12. S tem smo dali priliko, da so
lahko vsi glasovali. Za predsed-
nika je bil izvoljen prej omenje-
ni delavec, ki ni imel protikan-
didata. John Thompson je bil iz-
voljen za zapisničarja, ostali pa
gremo na ožje volitve na prihod-
nji seji. Kot kandidat za "Jour-
nalnega" agenta sem dobil naj-
več glasov, za nadzornika sem
pa na četrtem mestu. Volitve se
je udeležilo čez 200 članov. Naše
volitve se vršijo na demokrati-
čen način in imajo vsi člani pri-
liko do glasovanja.

Mislím, da bo v bližnji bodo-
čnosti vse organizirano. Obljub-
ljena nam je pomoč tudi od stra-
ni pomorskih delavcev, katerih
je čez 40,000 ob Pacifiku. Pomoč
so nam obljubili tudi radioope-
ratorji, kakor tudi Utility Work-
ers unija. To znači, da bo ob na-
ši strani vse organizirano, kadar
bo prišlo do kakšnega nesporu-
ma med unijo in magnati.

Mislím tudi, da je Wm. Gree-
nu tukaj odzvonilo. Delavci ga
zelo mrzijo, Lewisu pa vse zaupa-
nje od naše strani, ker se je po-
kazal, da je tega vreden, oziro-
ma, da je dober strateg. On je
bil med prvimi, ki je znal izra-
biti priliko ob rojstvu NRA. Zdi
se mi, da je bilo tisto, kar je pi-
sal neki illinoiski rudar proti
Lewisu, bolj zakrjenost in škodo-
željnost. Če je John mulo za-
kalal, to ni vzrok, da bi mu delav-
ci ne smeli zaupati. Saj imamo
takšne, ki ubijajo delavce, pa so
v javnih uradnih. Škodoželjnost in
zakrjenost imamo povsod med
delavsko maso. Tukaj, kjer jaz
delam, imamo na primer enega,
ki noče pod nobenim pogojem
pristopiti v unijo in me črni pred
bosom, da sem agitator in "rdeč"
tujec.

Bilo je 17. marca, ko me je
delovodja napadel, da sem jaz
nekaj govoril proti njegovemu
sinu, ki je "diemaker". Znal sem,
da je bila to samo preteza pro-
ti meni vsled mojih aktivnosti v
uniji. Superintendentu sem od-
govoril, da je lažnjivec, kdor je
rekel, da sem govoril proti nje-
govemu sinu, nakar je odšel je-
zen od mene. Ker me je žgalo,
sem delovodjo počakal in mu re-
kel, da mene boli, če me kdo po-
krivljaja, kar nisem kriv.
Potem je okrenil na unijske ak-
tivnosti in mi zabrusil, da sem
agitator, da sem rdeč, da samo
tudi hočemo unijo in naj mu po-
vem, kje obstoji kakšna unija ži-
čarjev. Odgovoril sem mu, da u-
nija prihajal in da bo vse orga-
nizirano. Deloma je to priznal,
toda argumentiral je, da ni vse
skupaj nič. Vprašal sem ga, ali

Prizor iz spopada med stavkarji in stavkokazi pred neko obla-
čilno tovarno v Memphisu, Tenn.

pozna Carnegie-Illinois, največ-
jo podružnico U. S. Steel Corp.,
ki se je podala CIO; nadalje sem
rekel, da bo padla trdnjava za
trdnjavo in da bo v bližnji bo-
dočnosti vse pod CIO.

"Kaj je pa John L. Lewis na-
redil za rudarje, ki komaj zaslu-
žijo po štiri dolarje na dan," mi
odvrne delovodja, ki prične ar-
gumentirati, da magnetje tudi
ne morejo več plačati. Rečem
mu, kakaj so operatorji lahko ru-
darje takrat bolje plačevali, ko
so morali vse delo opravljati ro-
čno. Danes opravljajo večina
vse delo s stroji in tudi rudarjev
manj uposljujejo, toda jih plaču-
jejo slabše ko pred leti. Argu-
mentiral sem precej časa z njim.
Odšel je bolj pomirjen, ko je vi-
del, da se ne dam ukloniti.

Napadel me je bil radi unije
tudi nekaj dni prej, toda sem ga
vprašal, kdo vrača ima pravico
nam diktirati, v kakšno unijo
moramo spadati. Zopet mi je pri-
znal, da bo vse organizirano, toda
zakaj naj bi se njihova tovarna
najprej organizirala? Odgovorim
mu, da ni njihova žičarna ne pr-
va ne zadnja, kajti vse bo orga-
nizirano na enkrat. Rekel mi je
tudi, kaj vse so oni naredili za
delavce. Odgovoril sem mu, da
ne znam niti za enega tvornič-
arja ali trgovca, da bi bil tako
dober in gledal za dobrobit de-
lavcev pred svojim profitom.
Zopet sem ga posekal in je odšel.

Tako se nam dogaja, toda de-
lavci in delavke, ki delajo pri
Bethlehem Steel v oddelku za vi-
jake (Bolt & Nut Dept.), pridno
pristopajo v jeklarsko unijo CIO.

Pred nekaj dnevi sem slišal po
radiu, da Frank Slabe, član dru-
štva 594 v Oaklandu, tož mesto
in policijskega šefa, ker je bil
aretiran radi — "potepuštva".
To se mu je zgodilo v lastnem
mestu. Slično je bil aretiran tu-
di neki njegov tovariš, katerega
ime sem pozabil. Obtožnica je
njima očitala — "potepuštvo",
toda v resnici sta bila aretirana
radi aktivnosti kot organizator-
ja CIO. Bosom v Oaklandu sta
napravila že precej preglativ,
predvsem pa pri General Motors,
ki je moral v zadnji stavki pre-
nehati z obratom tudi v oakland-
ski tovarni. Takrat so poročali,
da se je to zgodilo, ker ni bilo
kosov za sestavljanje avtov, toda
v resnici je Frank Slabe odredil,
da je obrat prenehal. Radi te
aretacije sedaj Frank in njegov
tovariš tožita mesto in policijs-
kega šefa za \$10,000 odškod-
nine vsak.

Frank Slabe je neustrašen orga-
nizator in se ne boji nastopiti
kot zagovornik izkoriščenih.
Njemu je treba priznati napred-
njaštvo, ne pa nekim naprednja-
kom v San Franciscu, zakaj on
je naprednjak ali radikalec po
dejanju in ne po jeziku. Zai mi
je, da ni prevzel predsedništva
federacije SNPJ, kajti on je do-
ber voditelj in tudi se ne boji
kritizirati te v obraz.

Pozdrav vsem naprednim roja-
kom širom Amerike in tudi onim,
ki so v španski lojalistični ar-
madi.

Max F. Rolih st. 681.

Iz Kansasa

Jacksonville, Kans. — V Kan-
sasu že dolgo časa ni nič prida.
Več let nas je mučila suša in
vročina. Kaj bo letos, se še ne
ve. Sedaj željno pričakujemo, da
bi se skoraj prikazala pomlad,
ker zime je že vsak sit. Ali po-
mlad se kar odriva radi muha-
stega vremena. Zadnji teden je
v bližini padal prah, danes 21.
marca pa je lepo vreme, jutri bo
mogoče pa zopet drugače.

Meni se prav nič ne dopade,
ker sem bila pred nekaj dnevi
še v Californiji, kjer je v resnici
krasno. Marelice in črešnje so
bile že vse odele s cvetjem, vr-
tovi v zelenju, tako da je bilo
res krasno gledati. V Californi-
jo sem odšla lanskega oktobra v
nadi, da se mi zdravje izboljša.
Tukaj sem se namreč vsako zimo
slabo počutila. V Californiji sem
se res bolje počutila in sem vsled
tega ostala vso zimo. Tam sem
bila tudi ob priliki, ko je bil o-
tvorjen velikianski most med
Oaklandom in San Franciscu.
Bila je slavnost, ki mi bo ostala
vse življenje v spominu. Tudi
sem imela priliko peljati se po
njem.

Mojim sinovom in njihovim ženam,
pri katerih sem živela ves čas,
najlepša hvala za vso postrežbo,
katere sem bila deležna. Prav ta-
ko John in Josefina Terlip, dru-
žini mojega brata Jakoba Sela-
ka kakor tudi Tomičevim za vso
gostoljubnost. Večkrat sem ima-
la tudi priliko peljati se na de-
želo in tudi v San Franciscu.
Tam sem obiskala tudi več roja-
kov in naša povsod gostoljub-
nost. Razen družine Jerman si
imena drugih nisem zapomnila.
Ob priliki bi vam rada tudi jaz
povrnila. Se enkrat vsem naj-
lepša hvala.

Moram tudi povedati, da sem
bila enkrat v veliki nevarnosti.
To je bilo pri Antonu Tomiču
ali "Big Tonyju". Bala sem se
namreč, da bo spustil tistega fa-
moznega višnjegorskega polža, o
katerem gre glas, da ga ima pri-
klenjenega. Toda ko me je zago-
tovil, da se mi ni treba nič bati,
ker me je ravnokar kupil nove
verige, me je strah minil. Ko me
je povešil v klet, sem namesto
polža zagledala več sodčkov ka-
lifornijske. Well, tja tukaj kon-
čam. Najlepše pozdrave vsem
skupaj.

Mary Terlip.

Seja konferenčnega odbora P. M.
Waukegan-North Chicago, Ill.
— Pripravljalni odbor klubov in
društev Prosvetne Matice je im-
el že več seji za konferenco in
popoldansko prireditve, ki se
vrši 25. aprila v SN domu. Ker
na zadnji seji, ki se je vršila 18.
aprila, več članic iz gotovega
vzroka ni bilo navzočih, se tem
potom naznanja, da se prihod-
nja seja vrši 31. marca zvečer.
Pridite vsi. F. Z.

Vse za ženo

"Morda kakšno darilo za mi-
lostljivo gospo soprogo?" vpra-
šuje vpeto priljubljen prodajalec.
"Morda kaj praktičnega? Mor-
da kaj električnega?"

"Da, da," de čemerni kupec.
"Ali imate morda električni
stol?"

Sredstvo proti izpadanju zob

"Münchner Medizinische Wochenschrift"
roča o odkritju novega hormona, ki je pokazal
velike uspehe pri zdravljenju zobne gnilobe
izpadanju zob.

Že davno so se ljudje, ki trepečejo pred
bozdravnikiškim aparaturami čudili, da med-
na, ki se drugače tako naglo razvija, ne naj-
prilpomoka, ki bi zobe boleznijo ozdravil
vzroku, namesto da se bori samo proti njihovim
učinkom z izdiranjem, vrtanjem, plombami
pretezami. Ljudem bo sedaj nemara odlo-
kajti vse kaže, da so odkrili snov, ki bo za-
gnilobo in izpadanje zob preprečevala na dr-
način brez muk. Jasno, da gre za nov hor-
mon, oziroma za ekstrakt iz organov.

Bistvo tega izuma je prav za prav zelo sta-
samo da ga baš pri zobnih bolečinah do-
vejšega časa niso uporabljali. Gre za pra-
načelo, da se enako zdravi z enakim. Vsi vi-
danes, da proizvajajo organi svoje posebne
hormone, s katerimi vzpodbujajo svojo lastno
delovanje. Pokojni fiziolog prof. Haberland
je n. pr. v sreči odkril srečni hormon, ki je v
živalskih poskusih sposoben spraviti celo
mrta arca do utripanja. Trebušna slinavka
proizvaja hormon, ki ureja količino sladkorja
v krvi in preprečuje, da bi vsi ljudje ne boleli
li za nevarno sladkorno boleznijo. Prof. Ste-
nach je odkril v možganih hormon, ki spodi-
da delovanje osrednjega živčnega sistema
povečuje sposobnost pozornosti. Tako gre
sta teh hormonov dalje. Proti žledolomni
leznim uporabljajo danes hormone, ki jih
bujajo žleznici ekstrakti, kožni ekstrakti
mlaja polt, kostni izvleček pospešuje ozdrav-
tev kostolomov; da o harmonih pravih žlez z
tranzijem izločevanjem niti ne govorimo. Že da
no bi bilo torej prav za prav pričakovati, da
tako specifično zobno čudežno snovjo. In sedaj
je znanost zagrabil tudi sem.

Novi hormon pridobivajo iz celjastnih ka-
in zob. Njegove prve praktične preizkušnje
obetajo prav mnogo. Zobna substanca, ki je
gniloba omečala, postane po uporabi hormona
trša in gniloba sama se ustavi. Tudi draže-
ki ga povzroča gnitje zob, zelo popusti. Ko-
skoraj ni človeka, ki bi ne trpel za to boleznijo
bi bilo odveč opisovati občutke, ki jih ima, ko
dar pride votli zob v dotiko z zmerno vodo
vroč juho. Po obravnavi z novim hormonom
se zmanjša tudi ta preobčutljivost napram
nadnim temperaturnim spremembam.

Celo pri obolenju, ki ga imenujemo parade-
toza in se ponaša s tem, da povzroča izpadan-
je zob, se da do z novo metodo doseči vsega us-
števjanja vredni uspehi. Za sedaj seveda le
primerih, ko ni bolezen že vse preveč napre-
vala. Zdravljeni zobje postanejo spet trdi
dlesni izgube svoje nagnjenje do krvavitve
napnejo in dobe spet svojo normalno, bla-
rdečo barvo. Pri tem odnehajo tudi bole-
in izginejo vsakovrstne težave.

Ves ta zdravilni postopek je šele v po-
in je zato seveda težko reči, kakšni bodo nje-
vi prvi učinki. Lahko, da sedanje optimiz-
ne napovedi še prekosijo, lahko pa, da ne bo
tistega pomena, kakršnega mu danes pripis-
jejo in da ga bo mogoče uporabljati le do-
k drugim, temeljitejšim načinom zdravljenja.
To morejo pokazati le klinične preizkušnje
velikem slogu.

Cloveštvo pa strada

Predsedstvo avstrijske lige Društva narode
je izdalo ostro resolucijo proti veliko potro-
mu uničevanju živili, ki se dogaja marsikje
svetu, da bi se cene ohranile na določeni višini.
V tej resoluciji navaja med drugim sled-
primere:

V Zedinjenih državah so porabili več nego
milijona ton koruze za kurjenje lokomotiv.
Istih državah so zaklali več nego 600,000
in jih predelali v lepilo in krmo za prašiče,
bi se maslu ohranila višja cena. Iz istega
loga so dolge mesece vsak dan izživali po
000 l mleka v vodo.

V Braziliji so potopili v morje 8 milijonov
vreč kave, skoraj polovico letnega izvoza iz
so si izmislili celo posebne stroje za uničevan-
je kave. Ob kalifornijski obali so zmelali
morje milijone in milijone oranž, v Floridi
ustili na površini 10,000 hektarjev neobra-
zrelih jagod, da so segnile. V Kanadi so se-
li tisoče ton pšenice, a v Avstraliji uporabi-
jo volno za gradnjo cest. Na Madžarskem
uničili ogromne količine marelic, na Dans-
so zaklali 25,000 krav in jih prerelali v
—

Liga predlaga, naj bi Društvo narodov
jim članicam priporočilo zakone, ki naj bi
go prepovedali vsako uničevanje živili in
vin. Sklenil naj bi se mednarodni dogovor,
katerem naj bi se "odvisno" blago raz-
valo rajši med pasivne dežele.

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete z dne 30. marca 1917.)

Domače vesti. Iz starega kraja je prišla
o hudem potresu v okolici Krškega in Brež-
Savi. Mnogo hiš je bilo poškodovanih.

Delavske vesti. Rudarji v Trinidadu, O-
in okolici so izvozevali veliko zlaga. Dve
liki družbi sta se podali in podpisali me-
pogodbo z unijo UMWA.

Svetovna vojna. Angliji poročajo o
zmagi nad Turki v Palestini.

Ruska revolucija. Ruski socialisti splo-
na delavstvo Nemčije in Avstrije, naj
glavi cesarski vladi in konča vojno.

pravil je, da ne mo
živeti. Zato je gotovo, da
brezposelni vrgel sam p
ak. Ker niso našli pri nje

se v zadnjem hipu nezvestnega rešili; učitelj, katerega so vaški fantje ponovno še poprej pretepli; učiteljica, ki je s svojimi nemoralnimi aferami povzročila samomor žene itd., itd." — Tako je naštel častiti zastopnik slovenskega naroda lastnosti našega učiteljstva in predstavil naše učitelje in učiteljice svetu kot same pijance, vlačugarje in vlačuge, kot samo manj vredno sodrogo, dodal pa je na koncu še "in tako dalje, in tako dalje" . . . Da je seveda vse pretirano in izmišljeno, je vendar jasno, kajti če bi ti učitelji in učiteljice res storile vse to in tako, kakor je govoril dični dr. Semrov, bi jih režim kratkotalo odpustil iz službe, pri čemer bi režimski oblasti, mali in veliki, uživali še vse bolj kakor ob premeščanju.

Se ena smrtna nesreča pod vlakom. — Mladi čevljaraki mojster v Celju, Franc Guček, je postal žrtev nesreče. Stanoval je v Zagradu, delavnico pa je imel v Celju. Ko se je dne 9. marca zvečer v temi in dežju vračal domov, je pri Tremerju stopil na progo v hipu, ko je privozil tovorni vlak. Lokomotiva je mojstra podrla in kolesa so ga na mestu ubila.

Mojster je bil mlad in delaven obrtnik, ki se je nameraval v kratkem oženiti.

Smrt pod vlakom. — Na progi med Gornjo Radgono in Radenci se je pripetila te dni smrtna nesreča. Iz Radgone je šel peš po cesti v Radence berač Papič iz Bakovcev v Prekmurju. Ko je stopal čez železniško progo, je prihitel vlak, ki ga gluhonemi berač ni slišal. Lokomotiva ga je podrla in mu odrezala desno nogo. Papič pa je dobil tudi hude notranje poškodbe. Njegov grozni krik je opozoril bližnje vlačane na nesrečo. Poklicali so hitro zdravnika dr. Breznika iz Radgone, ki je nudił ponorečencu prvo pomoč ter ga nato s svojim avtom odpeljal v soboško bolnišnico, kjer pa je berač hudim notranjim poškodbam podlegel.

Gonja proti organizatorjem v Kanadi

Ottawa. — Reakcionarno časopisje je pričelo pritiskati na vlado, da izžene vse tuje organizatorje CIO in poostri imigracijske odredbe, tako da bo lahko preprečila dohod vsakemu organizatorju CIO iz Združenih držav. Pri reakcionarjih so vsi organizatorji CIO — "foreignerji", tudi Kanadčani, kar je dokaz, da kapitalistična "kultura" ne pozna nobenih mej. Ta označba je bila importirana iz USA brez vsake carine. Več provinčnih premierjev je že tudi izjavilo, da ne bodo trpeli sedečih stavk, na kar delavec odgovarjajo, da imajo več legalne in moralne pravice sedeti v tovarnah kako pa delničarji. V prizadevanju, da preprečijo organiziranje jeklarskih delavcev, so tovarnarji v Hamiltonu, Ont., zadnje čase že večkrat "prostovoljno" zvišali plače.

Reakcionarni podjetnik kapituliral pred unijo

Wilkes-Barre, Pa. — Organizirano delavstvo v tem okraju je izvajalo veliko zmago, ko je državni senator Andrew J. Sordoni, predsednik velike stavbene firme, priznal unije gradbenih delavcev, ko so te ustavile gradnjo več poslopij v borbi za priznanje. Sordoni je bil dolga leta znan kot največji sovražnik organiziranega delavstva v tem distriktu. Kot državni senator je dobival vsa glavna gradbena dela v izvršitev. Zdaj pravi, da je bil vedno naklonjen delavcem, "ker sam sem izšel iz delavskih vrst." To je res, ampak on je na to pozabil, ko je vodil odločno vojno proti delavskim unijam, dokler ga niso prisilile na kapitulacijo. "Spreobrnil" se je, ko mu je prišla teč voda v grlo. Kot državni senator je bil vedno na strani reakcije, ki je pobijala delavsko zakonodajo v državnih zbornicah.

Najzanimivejša dneva delavskih vestí so v dnevniku "Prosveti". Ali ja čitate vsak dan?

Senator Rush D. Holt, demokrat iz West Virginije, je v svojem govoru napadel Johna L. Lewisa in njegov Odbor za industrijsko organizacijo. Dejal je, da je ta odbor komunistična ustanova, katere končni cilj je strogolavljenje ameriške vlade. Citiral je Lewisove izjave, da dokazuje, da je industrijski unionizem v soglasju s komunističnimi načeli. Senator James P. Pope je branil sedeče stavke, ki so se izkazale kot učinkovito delavsko orožje, zaeno pa je priporočal akcijo, ki naj bi jih ustavila v bodočnosti.

NAJFINEJŠI TOBAK—
"SMETANA PRIDELKA"

Lahka Kaja
"It's Toasted"—Zaščita Vašega Grla

PROTI DRAŽENIU—PROTI KAŠLJU

Copyright © 1999 The American Political Science Association

F. M. DOSTOJEVSKIJ:

Bratje Karamazovi

Roman v štirih delih s epilogom—Poslovenil Vladimir Levstik

Ko se je pripeljal v naše mesto, ni dal na očetova prva vprašanja: "zakaj je prav za prav izvolil priti, ko še ni dovršil gimnazije?" — nikakega pravega odgovora; pripovedujejo le, da je bil zamišljen, kakor je bila njegova navada. Kmalu se je izkazalo, da išče materinega groba. Takrat je celo sam priznal, da je prišel le zaradi tega. A težko, da je bil s tem izražen ves vzrok njegovega prihoda. Najbolj verjetno je, da takrat sam še ni vedel in da nikakor ne bi bil mogel pojasniti, kaj je prav za prav tisto, kar se je bilo mahoma vzdignilo iz njegove duše in ga nepremagljivo potegnilo na neko novo, še neznano, a vendar že neizbežno pot.

Fjodor Pavlovič mu ni mogel pokazati, kje je pokopal svojo drugo ženo, ker ni bil še nikoli na njenem grobu, odkar so ga bili zasuili, in ker je bil po tolikih letih že čisto pozabil, kje so jo takrat pokopavali.

Vrnimo se k Fjodoru Pavloviču. Pred tistim časom je dolgo živel izven našega mesta. Tri ali štiri leta po smrti druge žene se je bil odpravil na jug Rusije in se naposled zanael v Odesi, kjer je prebil nekaj let zaporedoma.

Od kraja se je tam — po svojih lastnih besedah — seznanil "z mnogimi Zidi, Zidki, Zidčiči in Zidčeti", končal pa je tako, da je bil naposled ne samo pri Zidih, ampak tudi pri "Hebrejcih" dobrodošel gost.

Jasno je, da je prav v tej dobi svojega življenja razvil v sebi posebno spretnost v grabljenju in kopičenju denarja. Iznova in končno se je vrnil v naše mesto, čele tri leta pred Aljoševim prihodom. Svojim prejšnjim znanjem se je zdel strašno postaran, čeprav še nikakor ni bil tako star.

Bolj plemenito nego preje se sicer tudi zdaj ni vel, pač pa nekam bolj predrzno. Tako na primer se je pojavila pri nekdanjem burkaču drzna potreba, norčevati se iz drugih ljudi. Nagnjenju do grdobij z ženskimi spolom se ni vdaljal samo pri stari navadi, ampak skoro še bolj odurno nego prej.

Kmalu je postal ustanovitelj mnogih novih breznic v našem okrožju. Videti je bilo, da ima morda do sto tisoč ali kvečjemu kako malenkost manj. Mnogi prebivalci mesteca in okrožja so se takoj zadržali pri njem, seveda le na trden zastavek. V najzadnjem času je nekam zabuhnil, umerjenost in premišljenost sta ga nekako zapustili; celo nekam lahkomišeln je postal, pričeljen stvar tako in jo končeval drugače, zanemarjal se in se čedalje bolj uplajnal; da ni bilo še vedno tistega lakeja Grigorija, ki se je bil med tem tudi sam dokaj postaral in je časih malone kakor kak vzgojitelj pazil nanj, bi bila Fjodoru Pavloviču nemara slaba predla. Aljošev prihod je menda celo v moralnem pogledu vplival nanj, kakor da se je prebudilo v tem prezgodnjem starcu nekaj, kar je bilo že zdavnaj utihnilo v njegovi duši.

"Ali veš," je pogosto ogovoril Aljošo, pozorno mu gledaje v obraz, "ali veš, da si podoben njej, krikulji?" Tako je imenoval svojo pokojno ženo, Aljošovo mater. Krikuljin grob je naposled pokazal Aljoši lakaj Grigorij. On ga je odvedel na naše mestno pokopališče in mu v oddaljenem kotičku pokazal ceneno, a lično ploščo od litega železa, na kateri je bil napis s pokojničnim imenom, stanom, starostjo in letnico smrti, spodaj pa celo vrezana nekakšna katica s starinskimi nagrobnimi stili, kakršne navadno uporabljajo na gomilah srednjih ljudi. In čudno, izkazalo se je, da je bila ta gomila Grigorijevo delo. On sam jo je bil na svoje stroške postavil na grobu nesrečne krikulje, ko je bil Fjodor Pavlovič, ki ga je Grigorij že tolikokrat naganjal z opomini zastran tega gro-

ba, naposled odpotoval v Odeso in mahnil z roko ne samo na grobove, ampak vobče na vse svoje spomine.

Aljoša ni pokazal na materinem grobu nikake posebne čustvenosti; poslušal je le Grigorijevo resno in razumno zgodbo o postavljenju plošče, stal nekaj časa s sklonjeno glavo in odšel, ne da bi bil rekel besedo. Od tistih dob ga morda vse leto vobče ni bilo na pokopališče. Toda Fjodoru Pavloviču je šel tudi ta mali pripetljaj do živega in to na kaj originalen način. Vzel je mahoma tisoč rubljev in jih odnesel v naš samostan za bilje v spomin svoje soproge, toda ne druge, ne Aljošove matere, ne krikulje, ampak prve, Adelaide Ivanovne, ki ga je pretepala. Tisti dan zvečer se je napil do pijanega in je psoval Aljoši menihe. Sam nikakor ni bil veren človek; bil je človek, ki morda še nikoli ni bil prižgal svečke za pet kopejk pred sveto podobno. Čudni izbruhi nenadnih čustev in nenadnih misli niso nič redkega pri takih ljudeh.

Rekel sem že, da je bil zelo zabuhnil. Njegov obraz je takrat že rezko pričal o kakovosti in načinu vsega življenja, ki je bilo za njim. Mimo dolgih in mesnatih vrece pod majhnimi, večno nesramnimi, nezaupnimi in posmehljivimi očmi, mimo množice globokih gubic na majhnem, a debelušatem obrazu mu je visel izpod ostre bradice še velik podbradek, mesnat in podolgovat kakor mošnja, kar mu je dajalo nekakšno odurnotljivo lice. Prištetje k temu široka usta mesojedne zveri in mesnate ustnice, izza katerih so gledale majhne skrbine črnih, malone segnitih zob. Kadar je izpregovoril, je sline vselej kar brizgnila iz njega. Sicer se je pa sam rad norčeval iz svojega obraza, čeprav je bil menda zadovoljen z njim. Posebno rad je kazal na svoj nos, ki sicer ni bil zelo velik, pač pa zelo tenek, s krepko, poudarjeno grbo: "pravi rimski," je govoril Fjodor Pavlovič, "s podbradi vred je to pravi obraz starodavnega rimskega patricija izza časov propada."

Videti je, da se je s tem ponakašal. In evo, dokaj kmalu po odkritju materinega groba mu je Aljoša zdajci povedal, da hoče stopiti v samostan in da so menihi pripravljeni, sprejeti ga za novince. Pri tem mu je pojasnil, da je to njegova vroča želja in da ga kot svojega očeta prosi svečanega dovoljenja. Stari je že vedel, da je starec Zosima, ki se je pokoril v samostanskem "kitu" (samotišču), napravil na njegovega "tihega dečka" poseben vtis.

"Ta njihov stavek je seveda najčustljivejši menih," je izpregovoril, molče in zamišljeno poslušavši Aljošo do konca, čeprav se ni skoro prav nič čutil njegovi prošnji. "Hm... tak tja bi rad, moj tihi dečko!" Napol pijan, kakor je bil, se je zdajci nasmehnil s svojim dolgim, polpijanem nasmehom, ki pa vendar ni bil brez premetenosti in pijanske zvižčnosti: "Hm... prav za prav sem itak slutil, da boš končal tako nekako, ali si moreš predstaviti? Baš tja si od nekajdi tiščal. Nu, kaj bi, saj imaš dva tisočaka svojega denarja, to je tvoja dota, in jaz, angel moj, te nikoli ne zapustim in bom tudi zdaj plačal zate, kar treba, če bodo zahtevali. Nu, in če ne bodo zahtevali, čemu bi se jim valjevala, ali ne? Ti itak trošiš denar kakor kak kanarček, po dve zrcni na teden... Hm... Veš, v nekem samostanu je takšna onega, predmestna pristavica, in vsi že vedo, da živijo v njej same 'samostanske žene', kakor jih tam imenujejo, kakih trideset glav jih utegne biti, mislim... Bil sem tam in veš, zanimivo je, kakopak, da je vse strašno rusko, Francozinj vobče še ni, a lahko bi bile, zakaj sredstev se ne manjka. Če zvedo, bodo prišle."

(Dolje prihodnjič.)

spridevalo, napišite, da odpustimo gospodarskega vodjo Kirjuškina zaradi tega, ker bo podjetje ukinilo mesto, za katerega ga je sprejelo v službo. Nu, saj veste, kako se napiše takšna reč!"

"Nu kaj pa je? Saj ima ta mož dve sijajni priporočili. Zakaj pa naj ga odslavimo iz službe?"

"Iz njegovih listin ni čisto jasno razvidno, kaj je bil prej."

"Če je tako, storite kar je treba, da čimprej izgine. Pri nas ne sme ostati v službi nihče, ki ga zasenčuje še tako rahel sum v pogledu preteklosti."

"In kaj mu napišem v spridevalo?"

"Kar hočete! Saj imate nekaj fraz v zalogi. Nu, napišite mu dobro spridevalo in recite mu zbogom!"

Minilo je leto. Gospodarski vodja Kirjuškin je imel v žepu dvanajst sprideval in vsa so bila dobra. Kljub dvanajstim spridevalom pa je bil brez službe. Ko je tako iskal nameščenje, so mu povedali, da pri trustu "Napredok" iščejo gospodarskega vodjo. Napotil se je naravnost tja.

In glej! Kirjuškin je potegnil iz žepa dvanajst priporočil ter jih pokazal ravnatelju Ignatiju Petroviču. To se pravi, pokazal jih je samo enajst, kajti prvo je podpisal Ignjat Petrovič in tega je Kirjuškin zadržal v žepu.

Ko je Ignatij Petrovič prečital spridevala, je obstal od navdušenja.

"Takšnega človeka," je dejal, "samo že dolgo iskali. Nad leto dni smo ga iskali, pa nismo imeli srečne roke. Čemu se niste javili prej? Prosim vas, koliko pa zahtevate na mesec?"

"Štiristo rubljev."

"Velja! Dobili boste šeststo rubljev. Zelo me veseli, da smo našli to, kar smo iskali. V enem letu smo le našli moža, ki nam je bil tako potreben!"

Gustav Strniša:

Pravljica

Lepa je vrhniška okolica v pomladnem solncu. Človek gleda in strmi. Svet se preliva v zlato. Vse je kakor ena sama pesem.

Nekoč je živel tod otrok, majhen in neboljšen, široki kakor zapuščen bika. Samoten in neznan je hodil okoli. S solzo v očeh je živel in gledal proti meglenemu mestu. Njegove oči so strmele in čakale razodetja. Otroci so ga splohtljivo dražili:

— Nam je enak, slabši kruh je od našega, pa se upira in sanjari. Pretepimo ga, pa bo ozdravljen!

In deček je bil tepen. Njegove oči so ostale žalostne. Nekaj mrkega je bilo v njih.

Otroci so se zaman jezili. Med njimi je bil in niso se ga mogli znebiti.

Deček je bil še bolj zamišljen. Včas se mu je v očeh nenadoma zabliščalo.

SPITE TRDNO, VZIVAJTE VASO HRANO

TRINER'S ELIKIR OF BITTER WINE

Mnogokrat odpravi neprebačnost in zaprtnico

NAROČITE SI PROSTI VARNOST
Triner's Bitter Wine Co.
544 S. Wells St., Chicago, Ill.
Pošljite mi brezplačni vzorec.
Ime
Naslov

Slika kaže učence v novi letalski šoli, katero je sovjetska vlada zgradila v Minsku.

Detektiv Yellow Cab Co. ustrahuje z revolverjem v roki čikaške šoferje, ki so prišli piketirati garažo kompanije.

Kmalu so otroci zvedeli, kam hodi. Smejali so se mu.

Čevljar Rakar je imel v kletki drobnega kanarčka s čudežno lepim glasom.

Fantiček je hodil skrivaj pod tisto okno v jutranjem in večernem mraku ter poslušal ptiča. Skrivoma je hodil, vendar so ga otroci zasmejovali kakor očitnega razbojnika.

Deček se je prestrašil, ko je videl, da so ga spoznali. Njegove oči so prosile, naj mu prizaneso, pa niso našle usmiljenja. Nekega dne so otroci utihnil. Potuhnjenji so hodili okoli njega in se mu laskali. Dečkova duša se je bala, njegovo srce je zadržalo v prvi slutnji vstajajoče sence.

Potem so prišli otroci, cela procesija jih je bila. Prijazno so ga povabili, naj gre po kanarčka. Hinaško so se opravičevali, ker so se norčevali iz njega. Zato mu poklanjajo drobnega ptička.

Deček je v tišem pričakovanju koprneče stegnil roko, ko so mu pokazali kletko. Potem je bolestno vzklilnil. V kletki je bila smrdljiva blatna kepa. Otroci so se smejali in se spakovali. Deček je trpel s sklonjeno glavo ves bled, z grozo v očeh.

Tedaj je prišel mimo čevljar Rakar. Videl je greh in grešnike ter zakričal:

— Gorje vam, otroci! Gorje vam, ker ste neusmiljeni z Janezom! Storili ste mu krivico, ki ne bo pozabljena!

Čevljar je govoril resnico, kajti užaljen deček je bil — Ivan Cankar.

Kadar se spomnim Cankarja in prijatelja Miheva, ki mi je to pripovedoval, mi spolzi spomin v mladost, v tisto tegobno

Listen to the Yugoslav Radio Hour of
PALANDECH'S TRAVEL BUREAU
AND FOREIGN EXCHANGE

Station WVAE. Every Sunday 1 to 2
536 S. Clark St., Chicago. — Har. 3006

VAŠE DRUŠTVO

Koliko je vredno Vaše društvo, stanova, zbir, klub, ali dom? Da-li zasluži, da tudi širša javnost znanj potem "Narodnega Adresarja", ki bo uvrstil zapis o Vašem 6,000 raznih organizacij?

Ako čast Vaše organizacije bi zaslužila, pošljite takoj (1) njeno ime, (2) kje in kdaj obdržate svoje skupne sestanke, (3) imena predsednika, tajnika, blagajnika, in (4) društveno addresso "NARODNEMU ADRESARJU", 15 Fifth Avenue, New York City.

(Ni treba vpisovati podatke glavnice podružnic naših Jednot in Zvez).

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklepu 10. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta in pristoje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enake, za člano ali nečlano \$2.00 na eno leto naročnino. Ker pa člani še plačajo pri alocmentu \$1.30 na teden, se jim to pristoje k naročnini. Torej sedaj ni vroška, reči, da je list predrag za člano S.N.P.J. List Prosveta je valja lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Črna lista Prosveta je:

Za Zdrž. države in Kanado \$2.00	Za Cincero in Chicago je \$2.00
1 tednik in..... 4.50	1 tednik in..... 4.50
2 tednika in..... 2.50	2 tednika in..... 2.50
3 tednike in..... 2.40	3 tednike in..... 2.40
4 tednike in..... 1.30	4 tednike in..... 2.70
5 tednikov in..... nič	5 tednikov in..... 2.70
Za Evrope je..... 30.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član S.N.P.J., ali če se preseli proč od družine in bo zahvaloval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupaj naročen na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo snižati datum za to vsoto naročnika.

PROSVETA, S.N.P.J., 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošljim naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

1) Ime.....Čl. društva št.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga priplajte k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2).....Čl. društva št.....

3).....Čl. društva št.....

4).....Čl. društva št.....

5).....Čl. društva št.....

Mesto.....Država.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časne knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, alovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugo

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne
Cene zmerne, unijako delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTERY

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE
Telefon Rockwell 4904
CHICAGO, ILL.

Tam, se dolo na šolo tudi vna ustrezna polnoba

Naročite Mladinski list, najboljši mesečnik za slovensko mladost

G. Riklin:

Dvanajst priporočil

"Ignatij Petrovič" je dejal tajnik trusta "Napredok" obrnjen k ravnatelju, "menda se še spominjate, da je pred štirinajstimi dnevi pri nas nastopil službo nov uradnik, vodja gospodarskega oddelka?"

"O, prav dobro mi je v spomenu. Kako se že piše?"

"Kirjuškin."

"Kirjuškin, da. Nu, bilo bi dobro, če bi si tega moža natančneje ogledali. Kako pa kaj dela? Je marljiv?"

"Marljiv je, ne da se tajiti. Ampak..."

"Nu, ampak?"

"Morali ga bomo odslavit?"

"Odslavit? Čemu pa?"

"Iz njegovih listin ni razvidno, kaj je bil prej."

"Tako, tako? To bo pa treba preiskati! Ampak zdaj nimam časa za to, preobložen sem z delom. Prosim uredite potrebno, da bo odpušen iz službe!"

"Toda zdi se mi, da bi bilo vendarle dobro pozvati Krajuškina in ga vprašati, kako in kaj."

"Ne Krajuškina, temveč Kirjuškina!"

"Nu pa Kirjuškina. Torej pravite, da je marljiv pri delu?"

"Seveda je, to se pravi, ališaj sem, da je marljiv — sam se nisem prepričal o tem. Mogoče je, da je slepar, vrag vedi. Mogoče hlini marljivost zategadelj, da bi dobili o njem boljši vtis..."

"Nu, če je Kirjuškin slepar, pustolovec in kdo ve kaj še, je naravno, da ne more ostati pri nas v službi."

"Saj nisem dejal, da je slepar, za to nimam dokazov. Najboljše bi bilo če bi ga odpustili čisto tiho. Izgovorimo se, da moramo skriti število osebja!"

"Ampak ali nič ne pomislite, da bo hotel imeti od nas priporočilo?"

"Če bo to zahteval, mu ga bomo pač izstavili. Napisali bomo, da se je v tem času, ko je delal pri trustu "Napredok" prav dobro obnesel..."

"Tako bo prav, tako. Kar napišite mu spridevalo in odpustite ga: čim prej, tem bolje!"

Tako je bilo sklenjeno in kmalu sta bila direktor in tajnik trusta "Napredok" zaposlena z drugimi skrbmi.

"K našemu trustu je prišel od trusta "Napredok."

"In kaj je bil vzrok, da so ga odpustili?"